

Jsoucno jako subjekt

Patočka kdysi (v souvislosti s úvahami o Masarykovi, ale to nás nyní nezajímá) napsal, že „každý z nás může jednání sám začít, ale nikdy je nemůže sám dokončit“. To však neplatí jen o lidech, o člověku, ale o všech pravých jsoucnech. Především můžeme uvést „základní“ pravá jsoucna: každé takové primární (event. primordiální) jsoucno) zůstává jen „virtuálním“, pokud „začíná“ vykonávat své dění, své „bytí“, aniž by navázalo (reálné) kontakty s jinými (pravými) jsoucnými ve své okolí. Teprve když na tato jsoucna nějak naváže, tj. reaguje na ně, a pokud ona jiná jsoucna zase nějak zareagují na ně samo, může se ono původně virtuální (primordiální) pravé jsoucno ve svém průběhu stát jsoucnem „reálným“ (užívám tu termínů běžných v teoretické fyzice, i když jinak obsahově i slovně nevhodných). A k tomu je nezbytné, abys se stalo „subjektem“ (eventuálně aby si ustavilo svůj subjekt, aby se samo ustavilo jako subjekt) a bylo schopno v rámci své aktivity překročit pouhý sebevýkon, pouhé vykonávání sebe sama, a částí své aktivity nějak zaintervenovat ve svém nejbližším okolí, ale pak se zase jednou složkou tohoto přesahu či překročení „ven ze sebe“ vrátit k sobě s jakousi „informací“ zvenčí, s jakousi „zkušeností“ ze setkání s jinými jsoucnými. A tak se trochu změnit, jakoby upřesnit a zpevnit svůj „životní běh“, svůj pohyb sebeuskutečňování – tedy právě za pomoci „zvenčí“. Máme-li se tedy vrátit k oné Patočkově formulaci, můžeme prohlásit: jsoucno, které uskutečňuje své „bytí“ samo, bez pomoci či asistence ze strany jiných jsoucnen, zůstává jsoucnem virtuálním (dříve se – byt v jiných kontextech – říkalo „možným“); v jistém smyslu se tak ještě nemohlo stát jsoucnem vnitrosvětým, tj. nestalo se součástí skutečného světa. A tudíž se ani nemohlo stát a nestalo v plném smyslu samo sebou. Když skončí, nic po něm nezůstane, ani sebe menší stopa či zbytek (k tomu by právě bylo zapotřebí jiných, dalších, nových jsoucnen a jejich reakcí). Má-li však něco zůstat, musí takové jsoucno vykročit ze sebe, setkat se s jinými jsoucnými a zase se k sobě vrátit, přičemž díky onomu setkání po sobě nechá nějaké stopy – na které pak jiná, další jsoucna budou moci reagovat a navázat.

(Písek, 140617-2.)